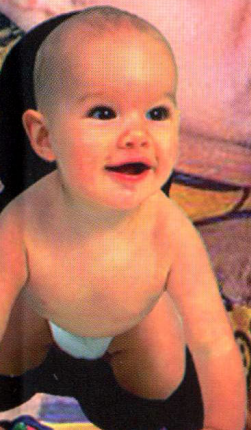

Нуриддин ИСМОИЛОВ

ШЕР ЙИГИТ

І КИТОБ

НУРИДДИН ИСМОИЛОВ

ШЕР ЙИГИТ

Саргузашт-детектив роман

Биринчи китоб

Kitobxon.Com

Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи
Тошкент — 2015

УЎК 821.512.133-3
КБК 84(5Ў)6
И 87

Kitobxon.

Исмоилов, Нуриддин.

Шер йиғит: саргузашт-детектив роман: [Биринчи китоб]
/Н.Исмоилов. — Т.: Ғафур Ғулом номидаш нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2015. — 256 б.

УЎК 821.512.133-3
КБК 84(5Ў)6

© Нуриддин Исмоилов
© Ғафур Ғулом номидаги
нашриёт-матбаа ижодий
уйи, 2015

ISBN 978-9943-03-504-1

МУХЛИСЛАР КУТГАН КИТОБ

Давомли асар ёзишининг ўзига яраша қийинчилиги бор. "Ҳордиқ плюс" газетасининг 2005 йил 24 март сонидан эълон қилина бошланган "Ўлимга маҳкум қилинганлар" асарининг дастлабки саҳифаларини ўқий туриб муаллиф арқонни анча-мунча "узун ташлагани" сезилади. Воқеалар аста-секинлик билан ривожлана боради, бош қаҳрамон — Собирнинг саргузаштлари ўқувчининг диққат-эътиборини жуда усталик билан ўзига ром этади. Детектив жанрига хос зиддият ва тўқнашувлар майдонни кенгайтириб, Собир она ватандан олисларда зоятда мураккаб, қалтис вазиятларда ўзбекнинг мард, жасур ўғлини сифатида неча-неча ўлимларни доғда қолдиради. Менга шахсан маъқул келган фазилатларидан бири шундаки, энг хатарли лаҳзаларда ҳам, ҳаёти қил устида турган сонияларда ҳам Собир қалбидаги эзгу инсонийлик туйғусини бой бермайди, бу олий туйғудан воз кечмайди. Ва назаримда, худди шу туйғу уни ўлимлардан омон сақлайди.

Нуриддин Исмоилов шўро даврида ҳарбий хизматни хорижий юртларда, айтиш мумкинки, асарда тасвирланган жойларда, қисмларда, ҳатто ўзи қиёфаларини яратган одамлар орасида ўтаган. Шу боис, асарда реал ва тўқима воқеалар силсиласи чапишиб кетган. Собир бошидан кечирган саргузаштларнинг миқёси, кўлами кенгайиб бориб, асар детектив-саргузашт роман мақомини олади.

"Ҳордиқ плюс" мухлислари газетанинг 13 сонидан Собирнинг бошидан кечирганларини қўлма-қўл қилиб ўқишди, ҳафта сайин газетанинг навбатдаги сонини орзиқиб кутишди. Кўп сонли ўқувчиларнинг қизиқиши ва диққатини бу тахлит "тутиб" туриш ҳар қандай муал-

лифга ҳам насиб этавермайди. Нуриддин Исмоилов шунга эришиди.

Асар ниҳоясига етди. "Ҳордиқ плюс" муштарийлари ўзларининг меҳрини қозонган қаҳрамонларидан гўё айрилиб қолгандек ҳолатга тушдилар. Айти шундай кайфиятга ўрин қолдирмаслик ниятида ва кўплаб ўқувчиларнинг илтимосларига биноан, "Ўлимга маҳкум қилинганлар", мана, китоб ҳолида Сиз азиз мухлисларга тортиқ этилди.

Сиз севган қаҳрамон — Собир Сизларнинг ихтиёрингизда!

Хуршид ДЎСТМУҲАММАД

Тинимсиз ёғаётган жала уст-бошимизни шалаббо қилиб юборди. Айниқса, устимиздаги шинел тобора оғирлашиб, елкамиздан босар, нам баданимизгача ўтиб кетган, совукдан иякларимиз қалтирар эди. Лекин биз жойимиздан жилмасдик. Атайлабдан қилинганми ёки унутилиб қолдикми, ишқилиб, ёмғир остида сувга тушган мушукдай турар эдик. Қизик, ўзимизнинг шаҳардан самолётга чиқаётганимда ҳаво очик, қуёш киздирар, битта кўйлақда ҳам одам жикқа терга ботар эди. Бу ерда эса, бутунлай тескариси...

Орадан чамаси яна ярим соатлар ўтиб казармадан чиқиб келган офицер ҳар биримизни ёнига чақириб афт-ангоримизга синчиклаб қараб олди-да, сўнг казармага киришимизни буюрди.

Канцелярияда бизни сариқ мўйловли, боши хумдай, бўйи икки метрлар чамаси, мундири озода, этиги ялтираган киши кулиб кутиб олди. Унинг кулгиси жуда бошқача, майин эди-ю, лекин одамнинг вужудида титроқ уйғотарди. У ҳар биримиз билан кўл бериб кўришди-да:

— Менинг исмим майор Батинков Владимир Анатольевич, бундан бу ёғига, то ҳарбий хизматни тугатгунларингча сизлар билан бирга бўламан. Характерим, иш услубимни йўл-йўлақай, яъни хизмат давомида билиб оласизлар. Энг аввал сизларга шуни алоҳида таъкидлаб айтмоқчиманки, бизнинг бўлинма бошқа ҳарбий қисмларга умуман ўхшамайди. Шунинг учун спорт билан жиддий шуғулланган йигитларгина бу бўлинмага қабул қилинади. Яна спорт-

нинг ҳам унча-мунча тури эмас, каратэ, дзюдо, бокс билан шуғулланганлар. Умуман, бизга булар ҳам кам, махсус текширув энг асосийси ҳисобланади. Сиз, ҳурматли дўстларим, ана шундай синовларнинг ҳаммасини ортда қоддириб келдингиз, бунинг учун мен сизларни табриклайман! — деб майор яна бир бошдан ҳар биримизнинг кўлимизни сиқиб чикди. Ҳамма қатори мен ҳам жуда хурсанд эдим...

Шу кунни бизни ўз ҳолимизга қўйишди. Хизматга келган ёш аскарлар бир-биримиз билан танишдик. Ўн беш кишининг учтаси рус, қолганлар бошқа миллат вакиллари экан. Бизнинг Ўрта Осиё томонлардан мендан бўлак ҳеч ким йўқ. Яхшиям, туман марказида яшаганим, акс ҳолда, бу ердагилар билан умуман гаплашолмасдим. Чунки қишлоқда бўлганимда рус тилидан оқсардим.

Эртасига бизни Ратенов шаҳридан ўттиз километр узоқликдаги ўрмонга олиб кетишди. Йўл-йўлакай "дед"лар билан қандай муомала қилишимиз ҳақида келишиб олдик. Аммо бекор ташвишланган эканмиз. Борган жойимизда учта офицердан бошқа ҳеч кимни учратмадик. Ҳа, энди бу ёғига ўзимиз хон, кўланкамиз майдон бўлиб яшаймиз, деб ўйлагандик. Йўқ, чучварани хом санаганимиз эртасигаёқ маълум бўлди.

Эрталаб соат олтида калта иштонда ташқарига олиб чиқишди-да, ялангоёқ югуртиришди. Умуман, ёшлигимдан югуришни яхши кўрганлигим боис, қийинчилик сезмадим. Фақат эрталабдан муздай ерга оёқ қўйиш ёқмасди. Бунинг устига, ўрмон ичидаги нам қумда югуриш ҳам бир мунча қийинчилик туғдираркан. (Мен Германияга учиб келишимиздан аввал бу жойларнинг ерини ўзимизникига ўхшаган тупроқли бўлса керак, деб ўйлагандим. Бироқ бу ерда тупроқнинг ўзи йўқ экан. Ҳаммаёқ қоп-қора қум).

Бутун бошли ўрмонни югуриб ўтганимиздан сўнг кичикроқ анҳорга дуч келдик. Старшинанинг буйру-

гига биноан, ўзимизни сувга отдик. Сув ҳам, бахтга қарши, муздай экан. Товуққа ўхшаб хурпайиб қолдик. Кейин сувдан чиқиб, яна ортга югуриб қайтдик. Икки қаватли қизил ғиштдан ниҳоятда пишиқ қилиб қурилган (хайронман, тупроқ бўлмаса, ғиштни нимадан тайёрлашган?) казармага етиб келганимиздан кейин маълум бўлдики, ёшлигимиздан спорт билан қанча шуғулланган бўлмайлик, барибир ҳали хом эканмиз. Казарма ёнидаги спорт майдончасида яна турли машқларни бажариб, роса ҳолдан тойдик.

Нонуштадан сўнг сиёсий ўқув бошланди. Кечагидан фарқли ўлароқ, ҳаво очилиб кетган, қуёш нури деразадан ёғилиб турар, одамни уйқу босарди. Ўзимни сергак тутишга қанча ҳаракат қилмай, барибир, кўзим юмилиб кетаверарди. Бир менинг уйқум келаяптими, деб атрофимга назар солсам, бошқалар ҳам эснар, баъзилар бошини столга ташлаб, ётиб олганди. Бир пайт:

— Ҳамма ўрнидан турсин! — деган буйруқ янгради. Ўрнимиздан сапчиб турдик-да, тек қотдик. — Иккинчи рақамли кийимда ташқарида сафлангинг!

Биринчи кунёқ бизга тўрт хил кийиниш ҳақида маълумот беришганди: биринчиси — фақат калта иштонда, иккинчиси — шим ва этикда, учинчиси — шим, этик ва ХБ (ипак ёки пахтадан тайёрланган кўйлак, костюм), сўнггиси эса, ҳамма кийимлар ус-тидан шинел кийган ҳолатда.

— Сиёсий дарс ўтилаётганда ухлаганингиз учун жазо сифатида беш чақирим югурасизлар! Сафни бузмасдан. Башарти биронтангиз орқада қолиб кетсангиз, яна шунча масофа қўшилади.

Югуриш бошланди. Бизни бундай жазога мубтало қилган уйқу бирпасда учди. Тахминан тўрт чақиримгача биз лейтенант айтгандай югурдик, бироқ кейин Мекиладзе деган грузин йигит оёғи чалиниб йиқилиб тушди. Биз эса, унга қарамай, югуришда давом

этдик. Бу бизнинг йўл кўйган хатомиз эди. Йиқилган шеригимизни ташлаб кетганлигимиз учун яна беш минг метрга югуриш жазоси белгиланди. Бошқаларни билмадим-у, аммо мен адои тамом бўлдим. Охирги метрларни ана йиқиламан, мана йиқиламан, дея зўрға босиб ўтдим.

Бир ҳафталик ҳарбий хизмат шу тариқа ўтди. Кейин кўникиб кетдик. Ўшанда бизга кун бўйи югура-сизлар, дейишганда ҳам бўйин товламасдан югураве-рардик.

Германиянинг об-ҳавоси ғалати экан. Тушгача куёш чараклаб туради-да, кейин бирдан жала қуйиб қола-ди. Икки соатлардан сўнг ёмғир тўхтаб, яна ҳаво очилиб кетади.

Ёмғирдан кейин куёш нурлари атрофни яшнатиб юборади. Менимча, бу ерда ҳам булбул бўлса керак — офтоб булут орасидан бўй кўрсатаётган маҳал да-рахт шохлари орасида дилкаш хониш янграйди. Бу овоз ўзимизнинг боғлардаги булбулнинг сайрашига жуда ўхшаб кетади...

Орадан бир ой ўтиб, қасамёд қабул қилганимиз-дан сўнг, ҳақиқий хизмат бошланди. Қўл жанги, дзю-до, каратэ каби спорт турларини машқ қилардик. Шунингдек, бизга немис тили жуда чуқур ўргати-ларди. Ҳатто тилни яхшироқ ўзлаштиришимиз учун шаҳарга онда-сонда бирорта офицер ҳамроҳлигида чиқиб, немислар билан гаплашишга изн бериларди. Майор Батинковнинг айтишига қараганда, олти ой-дан кейин Ғарбий Германияга боришимиз ва у ерда ҳозирги олган билимларимизни қўллашимиз лозим бўларкан. Одам зоти ҳамма нарсага кўникувчанлиги-ни ўша кезларда ҳис қилгандим. Бўлмаса, бунақанги оғир меҳнатга одамзоднинг дош бериши қийин-ов!

Кўп ўтмай кучга тўлдик, командиримиз буйруқла-рини у айтганидан-да яхшироқ бажара бошладик. Шундан кейин сезиш қобилиятимизни кучайтириш

машклари бошланди. Асалари кутилари келтирилиб, бизни яланғоч қилишиб, аъзойи баданимизга асал суришди. Сўнг арилар маконига "саёҳат" уюштиришга мажбурлашди. Тўғриси, бунаканги балойи офатдан омон қолиш даргумон. Ҳар томондан юзлаб арилар шунаканги ёпирилдики, на қочиб, на уларни уриб ўлдириб кутуласан. Яхшиям, ҳар бир аскар бор-йўғи уч дақиқадан бу ажал комига қўйилди, акс ҳолда, бемалол жанозамизни ўқиб юбораверишса ҳам бўлаверарди. "Жаҳаннам" ёнида тўрт томони ойна билан ёпилган махсус «жон сақлаш» хонаси бор эди. Уч дақиқадан кейин унинг эшиги очиларди. Шу ерга қочиб кириб жонимизни омон сақлаб қолдик. Мана шундай "ажойиб" машғулотдан сўнг, хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, бирорта аскар бир-бирини таниёлмади. Ҳамманинг жони ҳалкумига келган, алами нақ бурнининг учида турарди. Битта ари чакса, билинмаслиги мумкин, лекин соғ жойинг қолмаса ҳар нарсага тайёр бўлиб қоларкансан. Қариндош-уруғи-ю, ота-онасигача обдон "сийланган", шу кунгача айтаётган гапига қалампир қўшмаса туролмайдиган офицерлар бирдан юмшоқ тортиб қолишди. Оиламиз, севган қизларимиз хақида сўрашди. Ўзларининг ҳаётларидаги қизиқ воқеаларни эслашди, эхтиросли, кулгили латифалар айтишди. Қарабсизки, бир зумда аскарлардаги асабийликдан асар ҳам қолмади.

Орадан уч кун ўтиб худди ўша машғулот такрорланди. Бироқ бу сафар буйруқдан бош тортганлар бўлди. Айниқса, Мекиладзе: "Мен ўзимни ҳар қандай шароитда ҳам хор қилдириб қўймайман", деди асабийлашиб. Унга дархол низом эслатилди, буйруқни бажармаслик оқибати нималарга олиб келиши уқтирилди. Бироқ Мекиладзе оёғини тираб тураверди. Шунда унинг юзига кутилмаганда мушт тушди. Зарба шунчалик кучли эдики, бечора гуржи йигит ўмбалоқ ошиб қулаганча бир муддат хушсиз ётди.

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi
<https://kitobxon.com/oz/asar/923> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси
<https://kitobxon.com/uz/asar/923> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную
версию можно найти на сайте
<https://kitobxon.com/ru/asar/923>